

**Комплексний звіт
кафедри української мови**

структурний підрозділ університету

**за підсумками наукової, науково-технічної та інноваційної
діяльності за II семестр 2022-2023 н.р.**

1. Інформація з виконання науково-дослідної роботи на кафедрі за II семестр 2022-2023 н.р.

У II семестрі 2022-2023 н.р. до складу кафедри входило 5 науково-педагогічних працівників: з них – 5 кандидатів філологічних наук, доцентів.

Викладачі кафедри є авторами навчальних посібників, монографій, методичних рекомендацій до навчальних дисциплін, наукових статей.

У II семестрі 2022-2023 н.р. продовжується робота над темою кафедри «Українська мова в полідискурсивному просторі сучасної комунікації». Державний реєстраційний номер: 0121U108575. Керівник дослідження – к.філол.н., доцент Т.В. Сіроштан.

Доцент Сіроштан Т.В. брала участь у роботі Національної комісії зі стандартів державної мови (екзаменатор), а також у роботі експертної групи з акредитації:

- ОП 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) першого (бакалаврського) рівня в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (1–3 березня 2023 р.) згідно з наказом НАЗЯВО №277-Е від 15.02.2023;
- ОП 035 Філологія першого (бакалаврського) рівня в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (5–7 квітня 2023 р.) згідно з наказом НАЗЯВО №542-Е від 16.03.20.

Доценти: Митяй З.О., Сіроштан Т.В. брали участь у підготовці та проведенні III (обласного) етапу XXIII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика в м. Запоріжжя (члени організаційного комітету).

Доцент Митяй З.О. та доцент Сіроштан Т.В. брали участь у редагуванні видань: Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 12–13 травня 2023 р.). Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. 317 с.

Доцент Котенко О.В. провела науковий семінар у лютому для викладачів кафедри української мови на тему «Проблеми дослідження діяльнісного аспекту мови та мовлення» де зазначила, що оволодіння мовою як навчання мовному спілкуванню за допомогою цієї мови – це водночас і навчання діяльності, і навчання спілкуванню. Когнітивний аспект оволодіння мовою. Коли ми говоримо про комунікативно-діяльнісний аспект оволодіння мовою, то маємо на увазі орієнтацію на співрозмовника, адже, комунікативність є оптимальним впливом на співрозмовника.

Доцент Пачева В.М. провела науковий семінар у березні для викладачів кафедри української мови на тему «Назви населених пунктів Запорізького Надазов'я» де розповіла, що особливим класом топонімів є ойконіми - назви населених пунктів, що за будовою, походженням і функціями відмінні від інших класів онімів. Дослідження будови, етимології, семантики, процесів і способів словотворення цих питомих одиниць мови – актуальна проблема лінгвістики першої половини XXI стол. Матеріалом аналізу послужили назви населених пунктів південної частини Запорізької області (колишніх Бердянського, Мелітопольського, Приазовського, Приморського та Якимівського районів), що зафіксовані в списках населених пунктів, «Атласі Запорізької області», електронних ресурсах та інших джерелах. Майже всі проаналізовані запорізько-

надазовські ойконімів є українськими, їхнє написання здійснюється за нормами українського правопису. Однак є і назви, що в українську мову потрапили з російської та залишилися на теренах української мови (Волна, Кирпичне, Лазурне, Обільне, Подспор'є, Свободне, Удачне тощо). Отже, проаналізована група топонімів привертає увагу до однієї із орфографічних проблем - функціонування пропріальних одиниць державною мовою. Адже як знаки офіційної ідентифікації вони підлягають єдиним загальним нормам української мови.

1.1. Інформація про науково-дослідні роботи, що виконуються на кафедрах у межах робочого часу НПП.

№ з/п	Назва теми НДР, кафедра, науковий керівник	Термін виконання		Результати, значущість
		початок	кінець	
1	Українська мова в полідискурсивному просторі сучасної комунікації. Державний реєстраційний номер: 0121U108575. Сіроштан Тетяна Василівна доцент, кандидат філологічних наук	2021 р.	2023 р.	У II семестрі 2022-2023 н.р. вийшли фахові статті – 1, фахові подані до друку – 4, опубліковано міжнародні – 3, інші - 4, інші подано до друку – 1, опубліковано у Web of Science / Scopus – 1, підготовлено до друку у Web of Science / Scopus – 1. Студентами опубліковано у співавторстві – 2 статті, самостійно – 2 статті. На кафедрі функціонує науковий гурток «Дивослово» та науковий гурток «Магія слова», засідання відбуваються щомісяця. Студенти беруть участь у Всеукраїнських студентських олімпіадах та Всеукраїнському конкурсі наукових робіт з української мови. 12-13 травня 2023 року кафедрою української мови спільно з колективом філологічного факультету була проведена VII Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві». (он-лайн).

1.2. Опис найбільш ефективних розробок, відкриттів, роботи зі значним економічним і соціальним ефектом та інформацією щодо реалізації їх результатів за формою: відомості відсутні.

№ з/п	Назва та автори	Важливі показники, які характеризують	Місце впровадження	Дата акту	Практичні результати, які отримано

	розробки	рівень отриманого наукового результату; переваги над аналогами, економічний, соціальний ефект	(назва організації, відомча належність, адреса)	впровадження	ВНЗ/науковою установою від впровадження (обладнання, обсяг отриманих коштів, налагоджено співпрацю для подальшої роботи тощо)
-	-	-	-	-	-

1.3 Конкурентоспроможні прикладні розробки та новітні технології за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки із зазначенням підприємств і організацій, які можуть бути зацікавлені у їх використанні: відомості відсутні.

1.4 Інформація про діяльність з комерціалізації науково-технічних розробок за формою: відомості відсутні

Назва розробки (наявність охоронного документу)	Замовник (назва суб'єкта, адреса)	Початок і кінець розроблення	Вартість (загальна сума, тис. грн.)	Джерела фінансування			Наявність укладення договору про передачу розробки			
				Бюджетні кошти	Власні кошти	Кошти замовників	Назва юридичної особи	Сума договору	Результат впровадження	Джерело фінансування (власні, залучені, бюджетні кошти)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

1.5 Відомості про наукове та науково-технічне співробітництво із закордонними організаціями (договори, участь у виставках, кількість грантів та інше).

Кафедра української мови у II семестрі 2022-2023 року плідно співпрацювала з Південно-Західним університетом «Неофіт Рилський» (м. Благоевград) та з Пловдивським університетом імені Паїсія Хилендарського.

12–13 травня 2023 року на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького на філологічному факультеті пройшла VII Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві». Її було організовано й проведено колективом факультету разом із іншими вищими освітніми закладами України та закордону у непростих умовах воєнного стану. Такими як: Національна академія педагогічних наук України, ГО «Прогресильні», Лодзинський Університет (Республіка Польща), Шуменський університет «Єпископ Костянтин Преславський» (Республіка Болгарія), Eötvös Loránd Університет (Угорщина), Бельцький державний університет імені Алеку Руссо (Республіка Молдова), Університет Західної Флориди (США), Сучавський університет імені Штефана чел Маре (Румунія). Програма конференції охоплювала більше 120 доповідей учасників з різних країн. Її учасники працювали на платформі ZOOM, де виголосили доповіді з сучасних, актуальних проблем, поділитися накопиченим досвідом філологічних та культурологічних досліджень на секційних засіданнях, взяли участь у роботі круглого столу в межах реалізації проекту Програми Європейського Союзу Еразмус+ напрямку Жана Монне “Strengthening the EU common

values through the policy of multilingualism in the education and training of future teachers” та майстер-класів «Сучасні наукові підходи до вирішення проблем ділового мовлення», «Застосування лінгвокраїнознавчих засобів навчання для формування англomовної комунікативної компетентності учнів і студентів», «Цифрові інструменти на заняттях із практики перекладу».

1.6 Підвищення кваліфікації НПП, стажування (установа, термін), закордонні відрядження.

Митяй З.О.: "Участь у XXIV Міжнародній науково-практичній конференції «Information and innovative technologies in education in modern conditions»". 20-23 червня 2023 р., Варна, Болгарія (24 год./0,8 кредита ECTS).

Гапєєва і.М.: Відвідувала курси нідерландської мови (240 годин). Отримала сертифікат від 21.06.2023 р. рівень А2.

1.7 Відомості про науково-дослідну роботу та інноваційну діяльність студентів (участь у конференціях, конкурсах, олімпіадах).

На кафедрі української мови функціонують студентські наукові гуртки: «Дивослово» який очолює доцент Сіроштан Т.В. та «Магія слова» який очолює доцент Гапєєва І.М. Студенти, які займаються науковою діяльністю, щороку беруть участь у Міжнародному конкурсі української мови імені П. Яцика, II турі Всеукраїнської студентської олімпіади та Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей. Кінцевим результатом роботи в студентських наукових групах є написання курсових, дипломних робіт.

Доценти кафедри української мови підготували студентів до участі у VII Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві» (12–13 травня 2023 р., Запоріжжя–Мелітополь). Доцент Митяй З.О. підготувала студентів: Жевнерюк Т., Касаджи С., Лукомець А., Муру М., Руденко Ю. Доцент Сіроштан Т.В. підготувала студентів: Мельниченко О., Алексеєнко А., Штанько І., Болжеларська Н., Бабець К., Мартиненко А., Черногубова К., Шестобуз Є.

Доцент Сіроштан Т.В. підготувала студентку II курсу Шестобуз Є.Ю. спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література до участі у четвертому етапі XXIII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, яка посіла I місце у фіналі серед студентів закладів вищої освіти (Наказ МОН № 540 від 09.05.2023).

Доцент Сіроштан Т.В. підготувала здобувачку II курсу Толстеньову Я.С. спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література до конкурсу експертів з акредитації освітніх програм з числа здобувачів вищої освіти НАЗЯВО (30.05.2023 р.). Толстеньова Я.С. увійшла до складу експертів з акредитації освітніх програм з числа здобувачів вищої освіти Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Бібліографія статей студентів:

Прізвище та ініціали автора	Назва та вид публікації	Видання (видавництво, сторінки, місто, рік)	Обсяг (др.арк.)	Співавтори
Алексеєнко А.	Тези Лексико-семантичні групи одоративної лексики сучасної української мови	Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 12–13 травня 2023 р.). Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького,	0,2	Сіроштан Т.В.

		2023. С. 9–13.		
Жевнерюк Т.	Концепт вода як ключовий компонент української культури	Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 12–13 травня 2023 р.). Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. 317 с.	С.19-23	Митяй З.О.
Мельниченко О.	стаття «Експресивний потенціал епітетів у повістях А. Дімарова»	Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 12–13 травня 2023 р.). Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. С. 52-56.	0,2	-
Штанько І.	стаття «Назви осіб жіночої статі в сучасному публіцистичному дискурсі»	Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 12–13 травня 2023 р.). Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. С. 70-73.	0,2	-

Участь у конференціях студентів:

Назва конференції	Прізвище учасника	Статус конференції	Дата і місце проведення	Форма участі
Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві	Жевнерюк Т., Касаджи С., Лукомець А., Мура М., Руденко Ю., Мельниченко О., Алексєнко А., Штанько І., Болжеларська Н., Бабець К., Мартиненко А.,	VII Міжнародна науково-практична конференція	12-13 травня 2023 р. м. Запоріжжя-Мелітополь	Доповідь, тези

	Черногубова К., Шестобуз Є.			
--	--------------------------------	--	--	--

- 1.8 Інформація про заходи, що здійснювались спільно з науковими установами НАН та галузевих академій наук України, з підприємствами: відомості відсутні.
- 1.9 Інформація про заходи з наукової та науково-технічної діяльності, здійснені спільно з облдержадміністраціями: відомості відсутні.
- 1.10 Відомості щодо виділення місцевими органами влади бюджетних коштів на проведення наукових досліджень та розробок: відомості відсутні.
- 1.11 Нові форми організації наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності: відомості відсутні.
- 1.12 Відомості щодо поліпшення рівня інформаційного забезпечення наукової діяльності, доступу до електронних колекцій наукової періодики та баз даних провідних наукових видавництв світу про патентно-ліцензійну діяльність: відомості відсутні.
- 1.13 Розвиток матеріально-технічної бази з наведенням даних про потреби в унікальних наукових приладах та обладнанні іноземного виробництва за формою: відомості відсутні.

Назва приладу (українською мовою та мовою оригіналу), марка, фірма виробник, країна походження	Обґрунтування потреби закупівлі приладу (обладнання) в розрізі наукової тематики, що виконується науковою установою	Вартість
-	-	-

1.14 Основні труднощі та недоліки в організації досліджень та впровадження, пропозиції щодо їх усунення: відомості відсутні.

2. Бібліографія статей, тез з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Прізвище та ініціали автора	Назва та вид публікації	Видання (видавництво, сторінки, країна, місто, рік)	Обсяг (др.арк.)	Співавтори
Фахові статті				
Митяй З.О.	Комунікативно-семантична категорія предметності в сучасній українській мові»	Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка, № 1. 2023 р.	1,0	-
Подано до друку				
Пачева В.М.	Славістика в Україні у середині 40-х – кінці 80-х років ХХ століття: досвід інституціоналізації	Проблеми слов'янознавства. Випуск 71. Львів, 2023 Фаховий Категорія: «Б»	0,5 др.арк	Пачев С.І.
Пачева В.М.	Славістика у вищій школі: традиції, сучасний стан та перспективи	Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія:	0,5	Пачев С.І.

		Педагогіка Фаховий Категорія: «Б»		
Пачева В.М.	Вживання фемінітивів у діловому українському мовленні: функціональний та дидактичний аспекти	Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка Фаховий Категорія: «Б»	0,5	Пачев С.І.
Надольська Ю.А.	Проблемно-ситуативні завдання як ефективний засіб формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників.	Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького №30 (1).2023.	-	Котенко О.В.
Міжнародні статті				
Пачева В.М.	Етимологія ойконіма «Гірсівка	Българите от Северното Причерноморие. Том XIV. София, 2023. С.354–362. (не індексується у Scopus)	0,5	Пачев С.І.
Митяй З. О.	Стаття «Текстотвірна парадигма категорії часу в українській мові»	Матеріали XXIV Міжнародної науково-практичної конференції «Information and innovative technologies in education in modern conditions», 20-23 червня 2023 р., Варна, Болгарія	0,5	-
Нарієієва І.М.	LINGUISTIC STEREOTYPES AND NEURO-LINGUISTIC PROGRAMMING стаття	Publisher.agency: Proceedings of the 3rd International Scientific Conference «Scientific Results» (June 1-2, 2023). Rome, Italy, 2023. 223p. P. 127-132	0,5	-
Інші публікації				
Пачева В.М.	Проблеми функціонування українських фемінітивів в офіційних документах	Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної	С.59-62	Пачев С.

		конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 12–13 травня 2023 р.). Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. 317 с.		
Сіроштан Т.В.	Тези Лексико-семантичні групи одоративної лексики сучасної української мови	Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 12–13 травня 2023 р.). Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. С. 9–13.	0,2	Алексєєнко А.
Митяй З.О.	Тези Концепт <i>вода</i> як ключовий компонент української культури	Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 12–13 травня 2023 р.). Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. 317 с. С.19-23	0,2	Жевнерюк Т.
Пачев С.І.	Роль славістичних дисциплін у реалізації освітніх програм з гуманітарних наук.	Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Інтеграція українських наукових досліджень в міжнародний простір: регіональний аспект», присвяченої 100-річчю Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана	0,3	Пачева В.М.

		Хмельницького (м. Запоріжжя, 21 квітня 2023 р.) / Уклад.: Л.І. Полякова, А.М. Крилова, С.В. Гришко, Ю.Ю. Козар, О.В. Непша, А.А. Проценко, Т.Є. Христова. Запоріжжя: ФОП Однорог Т.В., 2023. С.162-164		
Подано до друку				
Сіроштан Т.В.	Стаття «Ознаки інтелектуалізації мови в історії української абстрактної лексики»	Українська лінгвістична медієвістика. Вип. 1. 2023. У друці	0,5	-

Відомості про виконання Плану видань наукової та навчально-методичної літератури за II семестр 2022-2023 н.р.:

Прізвище та ініціали автора	Назва та вид публікації	Видання (видавництво, сторінки, місто, рік)	Обсяг (др.арк.)	Співавтори
-	-	-	-	-

3. Список наукових праць, опублікованих та підготовлених до друку у II семестрі 2022-2023 н.р. у міжнародних наукометричних базах даних (Scopus, Web of Science):

№ з/п	Автори	Назва роботи	Назва видання, де опубліковано роботу	Том, номер (випуск, перша-остання сторінка роботи)	Наукометрична база даних (Scopus, Web of Science)
Статті					
1.	Tetiana, Siroshstan	Місце та роль політичної реклами в системі маніпулятивних технологій : лінгвістичний вимір	Amazonia. Linvestiga, 12 (64)	2023 С.315-322 ISSN 2322-6307	стаття Web of Science
Статті, підготовлені до друку					
1.	Zoya, Mytiay	Лінгвістичний дискурс у системі мовно-маніпулятивних технологій (на матеріалі англійської політичної	Amazonia. Linvestiga У друці	2023	стаття Web of Science

		реклами) / Linguistic Discourse in the System of Language Manipulative Technologies (Based on the Material of English Political Advertising)			
--	--	--	--	--	--

Участь у конференціях за формою:

№ з/п	назва конференції	прізвища учасників	статус конференції (міжнародні, всеукраїнські, інтернет-конференції, міжвузівські)	дата і місце проведення конференції	форма участі (тези, доповідь, тощо)
1.	Вплив ментальних та мовних структур на формування національної свідомості	Сіроштан Т.В.	Регіональний круглий стіл	15 березня 2023 р. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ	виступ із доповіддю «Історія української мови як ознака формування національної свідомості»
2.	Жінка і війна	Сіроштан Т. В., Митяй З.О.	Круглий стіл	25 березня 2023 р. м. Київ	участь у роботі круглого столу
3.	Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві	Сіроштан Т. В., Митяй З.О., Пачева В.М., Котенко О.В., Гапеева І.М.	VII Міжнародна науково-практична конференція	12-13 травня 2023 р. Запоріжжя– Мелітополь	Доповідь, тези
4.	Перспективи розвитку гартенотерапії в Україні	Сіроштан Т. В.	Круглий стіл	28 квітня 2023 р. Запоріжжя– Мелітополь	переклад та редагування матеріалів українською мовою
5.	Міжнародний фестиваль болгарської культури «СУРВА, СУРВА, ГОДИНА»	Сіроштан Т. В.	Міжнародний фестиваль	12 січня 2023 р.	участь у роботі

6.	Інтеграція українських наукових досліджень в міжнародний простір: регіональний аспект	Пачева В.М.	Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю	21.04.2023 р. м. Запоріжжя	Доповідь, стаття
7.	XXX Міжнародний славістичний колоквіум, присвячений пам'яті слов'янських першопросвітників святих Кирила і Мефодія	Пачева В. М.	Міжнародний славістичний колоквіум	25-26 травня 2023 р., м. Львів	Доповідь
8.	IV Міжнародна наукова онлайн конференція "Слов'янські студії: європейський контекст"	Пачева В. М.	Міжнародна наукова онлайн конференція	29-30 травня 2023 р., м. Миколаїв	Доповідь
9.	Information and innovative technologies in education in modern conditions	Митяй З. О.	XXIV Міжнародна науково-практична конференція	20-23 червня 2023 р., Варна, Болгарія	доповідь на секційному засіданні «Текстотвірна парадигма категорії часу в українській мові»

Завідувач кафедри української мови

Зоя Митяй